

בש"פ 6384/22 - דענא לחלפנות - נותן שירות מטבע, חוסאם דענא נגד משטרת ישראל - ימ"ר הונאה ירושלים, חקירות מע"מ ירושלים

בית המשפט העליון

בש"פ 6384/22

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

המבקשים: 1. דענא לחלפנות - נותן שירות מטבע
2. חוסאם דענא

נגד

המשיבות: 1. משטרת ישראל - ימ"ר הונאה ירושלים
2. חקירות מע"מ ירושלים

בקשת רשות לערור על החלטתו של בית המשפט
המחוזי בירושלים מיום 23.8.2022 בע"ח
13464-08-22 ובע"ח 25583-08-22 שניתנה על-ידי
כבוד השופטת ת' בר-אשר

בשם המבקשים: עו"ד ניר ישראל

בשם המשיבות: עו"ד ענבל לוי; עו"ד ערן זלר

החלטה

1. בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 23.8.2022, בע"ח 13464-08-22 ובע"ח 25583-08-22 (השופטת ת' בר-אשר), שבגדרה נדחה ערר המבקשים, והתקבל ערר המשיבה, על החלטת בית משפט השלום, מיום 28.7.2022, בצ"א 15783-04-21 ובצ"א 29208-06-22 (השופט צ' סהראי).

רקע עובדתי והליכים קודמים

2. המבקשת 1, חברת "דענא לחלפנות - נותן שירות מטבע" (להלן: החברה), עוסקת במתן שירותי מטבע בירושלים, ומצויה בשליטת המבקש 2, מר חוסאם דענא. נגד המבקשים מתנהלת חקירה, בחשד לביצוע עבירות לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון). בתמצית, החשד הוא כי במשך כמה שנים, פְּרָטָה החברה סכומי עתק - כ-25 עד 50 מיליון ₪ בחודש - עבור חשוד מרכזי אחר בפרשה, מר חמזה מרקה. על-פי החשד, העביר חמזה לידי החברה אלפי המחאות, כנגדן קיבל ממנה סכומי כסף נכבדים ביותר, כאשר העסקאות נרשמו בכרסוסות החברה, באופן שהסווה את יעדי הכספים ואת זהות בעליהם האמיתיים. עוד חשודים המבקשים, באי-דיווח לרשויות, על אודות הכספים שהעבירו לחמזה, בניגוד לחוק איסור הלבנת הון ולתקנות שמכוחו. בעשותם זאת, כך החשד, סייעו המבקשים לחמזה להעלים את יעדם של הכספים, ובהסוואת מהלכיו, בהיקף של כ-600 מיליון ₪.

3. על הרקע הכללי שהוצג עד כה, אוסיף בתמצית עוד כמה עובדות, אשר הביאו לבסוף להגשת ההליך הנוכחי: ביום 7.4.2021, כחלק מן החקירה המתנהלת נגד החברה ונגד חשודים נוספים, ביצעה המשטרה חיפוש במשרדי החברה. ביום המחרת, 8.4.2021, ניתן במעמד צד אחד, צו להקפאת חשבונות הבנק של החברה. מכוח צו זה, נתפסו נכסים של החברה, בשווי של כ-12 מיליון ₪. ביום 11.4.2021, ימים ספורים לאחר מכן, פנו המבקשים לבית משפט השלום - על-פי הוראת סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פקודת סדר הדין הפלילי) - בבקשה להורות על שחרור רכושם התפוס (צ"א 15783-04-21). ביום 21.4.2021, קבע בית משפט השלום - בהתבסס על טענות המשטרה, ועל ראיות שהוצגו במעמד צד אחד - כי קיים חשד סביר לביצוע העבירות מושא החקירה. לצד זאת, הורה בית משפט השלום על שחרור כמחצית מן הרכוש התפוס, כך שמתוך סך של כ-12 מיליון ₪ שנתפסו, תוכל המשטרה להותיר בידה סך של 6,175,185 ₪ בלבד. תפיסה זו אושרה למשך 180 יום, שלאחריהם ידרש אישור נוסף, אם תבקש המשטרה להמשיך להחזיק בכספים התפוסים (תפיסה זו תכונה להלן: תפיסת אפריל 2021). ביום 26.4.2021, הגישו המבקשים ערר על החלטה זו, לבית המשפט המחוזי בירושלים, בהתאם למנגנון שבסעיף 38א(א) לפקודת סדר הדין הפלילי (ע"ח 54559-04-21). ביום 18.5.2021, דחה בית המשפט המחוזי את הערר, אך לצד זאת קבע, כי התקופה המאושרת להחזקת הרכוש התפוס, תקוצר ב-30 יום; מ-180 יום ל-150 יום.

4. אחר זאת, הוסיפה המשטרה לנהל את החקירה, ומעת לעת נתנו המבקשים את הסכמתם להמשך החזקת הרכוש התפוס, לצורך השלמת החקירה (בסך הכל ניתנו 3 הסכמות שכאלה). המועד המוסכם האחרון, צפוי היה להסתיים ביום 20.5.2022, וזמן לא רב קודם לכן, שבה המשטרה ופנתה אל המבקשים, לצורך קבלת הסכמתם להארכה נוספת של התפיסה. דא עקא, בפעם הזו, סירבו המבקשים למבוקש, נוכח התרשמותם כי "כל ההסכמות אשר נתנו להארכת תוקף [התפיסה], לא נוצלו לצורך ביצוע חקירה או גיבוש העמדה". במקביל, ביום 15.5.2022, פנתה המשטרה לבית משפט השלום, בבקשה להוצאת צו חיפוש ותפיסה נוסף במשרדי החברה, כאשר מושא הצו היה חוסאם עצמו (צ"א 28135-05-22). הצו ניתן בו ביום, וכבר למחרת, ביום 16.5.2022, נערך במשרדי המבקשת חיפוש מכוחו, ובמהלכו נתפס, בין היתר, סך של 3,800,000 ₪ במזומן (להלן: תפיסת מאי 2022).

5. מכאן להליכים מושא הבקשה. ביום 19.5.2022, הגישה המשטרה לבית משפט השלום, בקשה להארכת תקופת תפיסת אפריל 2021 (צ"א 15783-04-21). המבקשים ביקשו מנגד, מכוח הוראת סעיף 34 לפקודת סדר הדין הפלילי, להשיב לרשותם את הרכוש שתפסה המשטרה, במסגרת תפיסת מאי 2022 (צ"א 29208-06-22). בית משפט השלום דן בשתי הבקשות במאוחד, ובהחלטה מיום 28.7.2022, נעתר לשתייהן, קרי: הורה על המשך תפיסת אפריל 2021, למשך 180 יום נוספים, ועל השבת תפיסת מאי 2022. נגד החלטה זו, הגישו הצדדים מזה ומזה עררים לבית

המשפט המחוזי - המשטרה על השבת תפיסת מאי 2022 (ע"ח 13464-08-22), והמבקשים על הארכת תפיסת אפריל 2021 (ע"ח 25583-08-22). בית המשפט המחוזי דן בשני העררים במאוחד, ומצא כי יש לקבל את ערר המשטרה, ולדחות את ערר המבקשים; משך תפיסת אפריל 2021 הוארך, לתקופת הזמן שנקבעה על-ידי בית משפט השלום, ובוטלה ההוראה להשיב את תפיסת מאי 2022.

מכאן הבקשה שלפני, במסגרתה תוקפים המבקשים את החלטת בית המשפט המחוזי, על שני ראשיה.

עיקר טענות הצדדים

6. המבקשים טוענים, כי ענינם מעורר שאלות עקרוניות ונכבדות, לגבי יכולתה של המשטרה לשוב ולחלט כספים נוספים, מידי מי שבית המשפט כבר אמד את גובה סכום הכסף שראוי לחלט ממנו, בשל חקירתו. כך, לטענת המבקשים, משהורה בית משפט השלום על השבת סך של כ-6 מיליון ₪ מתפיסת אפריל 2021, ומשהיקף הסכומים החשודים לא השתנה לאחר אותו מועד, לא היה מקום לבצע את תפיסת מאי 2022. לשיטתם, תפיסה אחרונה זו, מהווה, הלכה למעשה, 'עקיפה' פסולה של ההוראה השיפוטית המוקדמת. עוד טוענים המבקשים בהקשר זה, כי נדרשת קביעה שיפוטית חד-ברורה, ביחס לשאלה אם התגברות עוצמת הראיות, להבדיל מגידול בהיקף החשדות, יכולה כשלעצמה להצדיק תפיסה אחרת. מעבר לכך, מעלים המבקשים גם טענות נוספות, המכוונות כלפי דרך פעולת המשטרה במהלך ביצוע תפיסת מאי 2022, ביניהן הטענות כי המשטרה לא ידעה את השופט נותן הצו, בדבר ההליכים השיפוטיים שהתקיימו בעקבות תפיסת אפריל 2021; כי צו החיפוש שניתן בחודש מאי 2022, כלל לא מוען כלפי החברה שבמשרדיה נערך החיפוש, ואשר כספיה הם שנתפסו, אלא כלפי חוסאם באופן אישי; כי בצו החיפוש מחודש מאי 2022 לא פורטה, כמתחייב על-פי דין, רשימת הנכסים שאותם ביקשה המשטרה לתפוס כ'רכוש בשווי', לצורך חילוט עתידי; וכן כי הלכה למעשה, תפיסת מאי 2022 נבעה ממניעים נקמניים, ונועדה אך 'להעניש' את המבקשים, על אי-הסכמתם למתן ארכה נוספת, להמשך החזקת הרכוש שנתפס על-ידי המשטרה, במסגרת תפיסת אפריל 2021. להיבטים אלה, כך המבקשים, לא נתן בית המשפט המחוזי את משקלם הראוי, אם בכלל.

7. המשטרה מנגד, סומכת ידיה על החלטת בית המשפט המחוזי. בראש ובראשונה, סבורה המשטרה כי המבקשים אינם עומדים באמות המידה למתן רשות לערור ב'גלגול שלישי'. זאת, שכן טענות המבקשים, נסובות כולן על עובדותיו הספציפיות של המקרה הנוכחי, ובפרט על טיב התשתית הראייתית שמכוחה בוצעה תפיסת מאי 2022. אף לגוף הדברים סבורה המשטרה, כי אין לקבל את טענות המבקשים, שכן "תפיסת כספים ורכוש בשווי העבירה [...] אינה מוגבלת ל'פעם אחת ולפי עילה אחת'". לדבריה, במקרה שלפנינו, במהלך התקופה שלאחר תפיסת אפריל 2021, "בוצעו בפרשה פעולות חקירה מהותיות רבות שהניבו תוצרים ראייתיים מפלילים בעלי משקל, שיש בהם כדי להעצים ולחזק את הראיות נגד המבקשים". משכך, יש גם בכל אלה כדי להצדיק את ביצוע התפיסה הנוספת. אשר לפגמים שנטען כי נפלו בתפיסת מאי 2022 - צוין כי המשטרה מכירה בשגגה שנפלה, בכל הנוגע לידוע בית המשפט בקיומם של ההליכים המוקדמים, במסגרת הליך קבלת הצו. לצד זאת, ביקשה המשטרה לדחות את הטענות בדבר קיומם של פגמים נוספים, מן הטעמים האמורים בהחלטת בית המשפט המחוזי, לגבי עניינים אלה. מכל מקום, לדבריה, "החלטה שיפוטית הקובעת אם שגיאה זו או אחרת שביצעו נציגי המדינה [...] מצדיקה שחרור תפוסים, היא לעולם החלטה פרטיקולרית שתיעשה על פי הנסיבות הפרטניות של כל מקרה ומקרה והאיזונים ביניהן". בענייננו, השיקול העיקרי שעליו יש לתת את הדעת הוא, כי "כלל הסכומים שתפסה [המשטרה מהמבקשים] [...] רחוקים מאוד אף מלהתקרב לשווי העבירות", ומשכך, ברי כי "האיזון שערך בית המשפט המחוזי הנכבד היה נכון ואין כל מקום להתערב בו".

8. לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים, ולאחר שעיינתי בהחלטות השיפוטיות שניתנו עד כה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה - להידחות. כידוע, רשות לערור לא תינתן כדבר שבשגרה, בהליך שנדון זה מכבר בשתי ערכאות שונות. על מנת לקבל רשות שכזו, על מגיש הבקשה לשכנע, כי בקשתו מעוררת שאלה בעלת חשיבות כללית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים (ראו למשל: בש"פ 5564/14 טננבאום נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (18.9.2014)). ודוק, אמת מידה זו, חלה גם ביחס לבקשות המוגשות מכוח סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (בש"פ 5769/12 מזרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (20.8.2012)). המקרה דנן, בנסיבותיו, אינו בא בקהל אותם מקרים חריגים ומועטים; ממילא, ככזה, אינו מצדיק מתן רשות ערעור.

9. המבקשים, בהכירם את אמות המידה החלות על בקשות לערור ב'גלגול שלישי', ניסו לעטות על בקשתם כסות עקרונית, כללית, וביקשו להצביע על שאלות משפטיות רחבות, המתעוררות לטענתם במקרה דנן. ואולם, בניגוד לתמונה שניסו המבקשים לצייר, מבחינת הבקשה עולה שאין הדבר כן. דומה, כי גם המבקשים מבינים, שצו חיפוש ראשון שניתן בהליך, אינו בבחינת סוף פסוק, ואינו סותם את הגולל על בקשה למתן צווי חיפוש ותפיסה נוספים בהמשך. זאת, שכן ברור לכל, כי שינויים והתפתחויות בחקירה ובהליך עשויים לעתים להצדיק גם תפיסה נוספת, שתעשה בשלב מאוחר יותר. אם כן, גדר הדין מצטמצם אך להסתעפות נקודתית, הנובעת מנקודת המוצא האמורה: האם התפתחות חקירתית בדמות התחזקות הראיות נגד בעלי הרכוש התפוס, היא התפתחות חקירתית מן הסוג שביכולתו להצדיק הרחבה של היקף התפיסה. גם אם אקבל את טענת המבקשים, כי טרם ניתן בפסיקה מענה מפורש לשאלה זו, אין מדובר בשאלה המצדיקה מתן רשות לערור. זאת, שכן ההכרעה בדבר ברורה ומתבקשת, בשים לב לכללים שהותוו זה מכבר בפסיקה, לגבי תפיסה שנועדה לצרכי חילוט עתידי.

10. במסגרת ההחלטה הראשונית, על אודות התפיסה והיקפה, מורה ההלכה הפסוקה, כי הסתברות ההרשעה היא שיקול מרכזי, ולפיכך "ככל שהתשתית הראייתית נגד הנאשם דלה יותר, וככל שהמקרה מעלה שאלות פרשניות המפחיתות מן הסיכוי שהנאשם יורשע בסופו של הליך, כך תפחת הנכונות להורות על תפיסתו של מלוא פוטנציאל החילוט - ולהיפך" (ע"פ 6532/17 מדינת ישראל נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים, פסקה 37 (8.4.2018)). ה"ן אומר: אם במועד מתן ההחלטה המקורית, לגבי היקף התפיסה, ניתן משקל ניכר להסתברות ההרשעה, התלויה בעוצמת הראיות, אך מתבקש כי שינוי מאוחר הנוגע למאפיין זה - לחיוב או לשלילה - יצדיק גם הוא שינוי ביחס להיקף התפיסה. אכן, ברוח זו נקבע, כי יש להביא בחשבון את עוצמת הראיות, בעת שנבחנת שאלת המשך החזקת הרכוש שנתפס על-ידי המשטרה, דהיינו: כאשר נבחנת אפשרות להפחתה מאוחרת (עד כדי אינן) של היקף התפיסה - "השאלה הראשונה [לעניין המשך החזקת נכס תפוס] מתמקדת בעצם קיומה המתמשך של עילת תפיסה. [...] אם הנכס נתפס למטרת הבטחת אפשרות חילוט עתידי, יהיה מקום לבחון את אופי התפתחות החקירה, והצפי לקיום משפט ולסיומו בהרשעה" (בש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (12.3.2006)). אם כן, משהתברר כי הסתברות ההרשעה - הנבחנת על-פי עוצמת הראיות - מהווה אמת מידה חשובה לצורך קביעת היקף התפיסה, ומשנמצא כי שינויים הנוגעים לתשתית הראייתית משפיעים בהקשרים אחרים אף על החלטות מאוחרות, העוסקות בתפיסה קיימת ובהיקפה, מתבקש אפוא כי כך יהיה הדין גם בהקשר שבו עסקינן - הרחבה מאוחרת של היקף התפיסה. נוכח כל זאת, נראה כי ההכרעה בדבר משקלם של השינויים הראייתיים, בהקשר הספציפי של תפיסה אחר תפיסה - ברורה, ועל כן, אינה מצדיקה מתן רשות לערור.

11. שאלה נוספת שמעלים המבקשים, ולטענתם מצדיקה מתן רשות לערור, היא השאלה "אם לאפשר למשטרה לתפוס אצל חשוד פעם אחר פעם רכוש בשווי, באותה החקירה, באותו היקף חשדות, מבלי להודיע לשופט

שנותן את הצו כי מדובר באותה חקירה בה בעבר נתפס סכום כסף ושוחרר חלקו בהחלטה שיפוטית מנומקת?" (ההדגשות במקור - נ' ס'). לצד שאלה זו, מוסיפים המבקשים ומצביעים על שלל פגמים נוספים, אשר נפלו, לטענתם, במהלך תפיסת מאי 2022, ובהתאם - הם מלינים על המשקל הפחות, שניתן על-ידי בית המשפט המחוזי לפגמים אלה. גם בכך אין כדי להצדיק מתן רשות לערור. אף כאשר נופל פגם בהתנהלות המשטרה, ההכרעה לגבי השלכות הפגם, תלויה במכלול נסיבות המקרה; בהן: חומרת הפגם, אופי החשדות, ועוד כיוצא באלה. לפיכך, אין מקום 'לבודד' את שאלת היחס לפגם כשאלה רוחבית ומופשטת, ולצפות כי תינתן לה תשובה גורפת, כללית וחד-משמעית. את ההכרעה בעניין זה קיבל בית המשפט המחוזי, בהתבסס על מכלול העובדות שלפניו, ועל כן, פתיחת השאלה מחדש - משמעה מיניה וביה הידרשות לפרטי-פרטיו של ההליך הספציפי, ולאופן שבו ישם לגביו, בית המשפט המחוזי, את הדין הקיים. לא לכך נועד הדיון בערכאה שלישית. אם כן, גם טענה זו - דינה להידחות.

נוכח כלל האמור, בקשת הרשות לערור נדחית בזאת.

ניתנה היום, י"ד בכסלו התשפ"ג (8.12.2022).

ש ו פ ט